

ARTUR XEYLINING QALAMIGA MANSUB “AEROPORT” (“AIRPORT”)
ASARIDAGI ANTROPONIMLARNI INGLIZ TILIDAN O‘ZBEK TILIGA
TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6470777>

Shamshiddinova Dilnoza Anvarovna

Termiz davlat universiteti

Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati

yo`nalishi talabasi

Solijonov Juraali Kamoljonovich

Termiz davlat universiteti

Annotatsiya: *Mazkur maqola Artur Xeyli tomonidan yozilgan — Aeroport asaridagi antroponimlarning ingliz tilidan o‘zbek tiliga tarjimasi va ularning mohiyatiga lingvistik nuqtai nazardan o‘quvchi uni anglashi uchun ta’sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda tahlil qilingan. Maqolada har bir atamaning etimologiyasi, leksikologik izohi, asardagi o‘rni va tarjimasi jarayonlari va yechimlari taklif etiladi.*

Kalit so‘zlar: *antroponimlar, transliteratsiya, antonomik tarjima, sematik transformatsiya, morfologiya, so‘z tushishi, transkripsiya.*

THE PROBLEMS OF TRANSLATING ANTHROPONYMS FROM ARTUR
HAILEY'S "AIRPORT" FROM ENGLISH INTO UZBEK

Abstract: *This article, written by Arthur Hayley, analyzes the translation of anthroponyms from Airport from English into Uzbek and their meaning from a linguistic point of view, taking into account the factors that influence the reader's comprehension. The article offers etymology, lexicological interpretation of each term, its place in the work and translation processes and solutions.*

Keywords: *anthroponyms, transliteration, antonym translation, semantic transformation, morphology, word fall, transcription.*

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА АНТРОПОНИМОВ ИЗ "АЭРОПОРТ" АРТУРА
ХЕЙЛИ С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА УЗБЕКСКИЙ

Аннотация: *В данной статье, написанной Артуром Хейли, анализируется перевод антропонимов из аэропорта с английского на узбекский и их значение с лингвистической точки зрения с учетом факторов, влияющих на понимание*

читателем. В статье предлагается этимология, лексикологическая интерпретация каждого термина, его место в произведении и переводческих процессах и решениях.

Ключевые слова: антропонимы, транслитерация, перевод антонимов, семантическая трансформация, морфология, словопад, транскрипция.

KIRISH

Artur Frederik Xeyli Britaniya-Kanadalik yozuvchi bo'lib, uning syujeti turli sohalar fonida davrida. Uning "Mehmonxona" (1965), "Aeroport" (1968), "G'ildiklar" (1971), "Oddiy yuk" (1979) kabi eng yaxshi sotuvchilarni o'z ichiga olgan 38 kitoblari tilda 170 million nusxada sotilgan. Artur Frederik Xeyli 1920-yil 5-aprelda Angliyaning Bedfordshir shtatidagi Luton shahridagi fabrika ishchisi Jorj Vellington Xeyli va Elsi Ray Xeylining yagona farzandi bo'lib tug'ilgan. Bir kuni u shunday degan edi: "Onam ishim uchun meni uy ishlarini qoldirdi". Elsi o'g'lini zavod ishchisi o'rniga xizmatchi bo'lishi uchun matn terish va stenografiyani o'rganishga undadi.

Artur Xeyli 2004-yil 24-noyabrda 84 yoshida uyqusida, Liford-Keydagi uyida, foydalanuvchilarning fikricha, insultdan vafot qildi.[9]

Antroponimika (antropo ... va yun. opuma - nom) – onomastikaning bo'limi. Odamlar ismini, ularning tarqalganligi, kelib chiqishi, jamiyatda amalda qo'llanishini va bundan tashqari antroponimik tizimlar tuzilishi hamda rivojlanishini o'rganadi. Atoqli ot turlari, taxallus, laqab va shaxsni atashlikning turli usullari ham antroponimika tadqiqot manbaidir. Masalan, Sohibqiron Amir Temur Tarag'ay Bahodir Ko'ragoniy. Bunda faqat Temur shaxsning xos ismi, Amir - hukmdorlik darajasini anglatadi, Sohibqiron-Temurga zamon-doshlari tomonidan berilgan sifat, Tarag'ay- otasining ismi hisoblanadi,

Bahodir - otasining laqabi, Ko'ragon - xonga kuyovlik nisbasi.[10]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA IZLANISH METODOLOGIYASI

Maqola bo'yicha tadqiqot davomida qiyosiy adabiyot, lingvistik atamalarning qarama-qarshi va tavsifli tarjimasi va izohli tahlili hamda badiiy tarjimaning stilistik tahlili yoritilgan. Antroponimlar so'zlarning etimologiyasi bilan o'rganiladi va asarning ikki tarjimonining bahsli fikrlari bilan tahlil qilinadi. Ularni ingliz, rus va o'zbek tillarida qarama-qarshi qo'yish orqali biz o'zbekcha versiyada birmuncha kuchliroq semantik bog'lanish qila olamiz.

NATIJALAR

Ushbu maqolada 10ta antroponimlar tahlil qilingan bo'lib, ular quyidagilar: Mel Beykersfeld, Danni Farrov, Meadvud, Keit, Libbi, Patsi, Joy Patron, Gven

Meighn, Sara, Kendiy. Biz ismlarning etimologik va semantik asosini tahlil qildik: tillararo fonetik o'zgarish muammosi yechimini ko'rib chiqdik. Tarjima jarayonida asosan, transliteratsiya va transkripsiya usullaridan foydalanilgan.

MUHOKAMA

Ushbu asarda asosan so'zma-so'z tarjima qilish usulidan foydalanilgan. Shuningdek, quyidagicha transformatsiyalar sodir bo'lgan. Leksikologik transformatsiya: The airport, together with the whole of the Midwestern United States, had been hit by the worst storm in years.[7] - Aeroport Amerika Qo'shma Shtatlarining butun O'rta G'arbiy qismi bilan birga so'nggi yillardagi eng kuchli bo'ronga uchradi. "In years" so'zining tarjimasiga qo'shimcha ravishda qilib "so'nggi" so'zi qo'llangan. Natijada, "so'nggi yillar" tarjimasini kelib chiqqan.

It was blocked by an Aéreo-Mexican plane which lay sideways across it. The front wheels were stuck in the deep mud which lay under the snow near the edge of the runway [7] - Uni yon tomonda yotgan Aéreo-Meksikan samolyoti to'sib qo'ygan, old g'ildiraklari esa uchish-qo'nish yo'lagi chetida qor ostida yotgan chuqur loyga yopishib qolgan.

Ushbu gapda ikkita gapni bitta murakkab qo'shma gapga aylantirilgan.

So far the search for it had been unsuccessful [7]- hozircha uni qidirish ishlari muvaffaqiyatli yakunlanmagan. Ushbu gapda antonimik tarjima usulidan foydalanilgan bo'lib, "unsuccessful" "muvaffaqiyatsiz" degan ma'noni anglatib, antonimik tarjima usuli orqali "muvaffaqiyatli yakunlanmagan".

Maintenance men with snowploughs were clearing the snow as it fell, but by now many of them were terribly tired [7] - Qor tushishi bilanoq, qor tozalash mashinalari bilan texnik xizmat ko'rsatuvchi xodimlar qorni tozalashdi, ammo hozirgacha ularning ko'plari juda toliqishgan. "Qor tushishi bilanoq" birikmasida "bilanoq" so'zi "kirish" so'z bo'lganligi sababli kirish so'zlardan so'ng vergul belgisi qo'yiladi. [8]

XULOSA

Ushbu asarda aeroport va undagi insonlar hayoti aks etgan bo'lib, asar davomida intriga dinamik ravishda rivojlanadi. Va bu tugun, odatda, kitoblarda bo'lgani kabi, keskin bog'lanmagan. Bu yerda u asta-sekin o'sib boradi. Har bir sahifada siz ushbu romandagi qahramonlar haqida ko'proq tashvishlanasiz va bularning barchasi qayerga olib borishini tushunmaysiz. Shiddatli, tizimli belgilar. Odamlar murakkab va hayajonli. Xuddi shunday hayotiy tajribaga ega odamlar bo'lgan, insonlar taxmin ham qila olmaydigan joylar va vaziyatlar. O'z ishining jasur va fidoyi harakatlari. Ularning taqdirini kuzatish juda hayajonli.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI. *CentralAsianResearchJournalforInterdisciplinaryStudies (CARJIS)*, 2(1), 334-343. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343>
2. Qodirovna, A. Z., & Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING, GARRI POTTER VA AFSUNGARLAR TOSHI"ROMANIDAGI SEHRGARLAR OBRAZINI INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING LINGVO-PERSPEKTIV TAHLILI. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, 2(3), 176-180. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-3-176-180>
3. Jo'ramurodova, Z., & Solijonov, J. (2022, April). JK ROULINGNING "BIDL QISSANAVIS ERTAKLARI" ("THE TALES OF BEEDLE THE BARD") ASARIDAGI ANTROPONIMLARNING O'ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARI. In *МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ: "СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II"* (Vol. 2, No. 18.03, pp. 554-560). <https://doi.org/10.47100/nuu.v2i18.03.115>
4. Solijonov J.K. Garri Potter va Afsungarlar toshi. - Termiz: Surxon-Nashr.
5. Oxford University. Oxford Dictionary of Current English. - USA: Oxford University press, 2006.
6. Eshqulova, K. (2022, April). MAZKUR MAQOLA SHETAN BHAGATNING QALAMIGA MANSUB "HAYOTIMDAGI UCH XATO" ASRIDAGI ANTROPONIMLARNI INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARNI TAHLIL QILADI. *МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ: "СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II"* (Vol. 2, No. 18.03, pp. 110-115).
7. "Airport" Arthur Hailey 1968 True First Edition 1st Printing HC/DJ Book Club Ed.
8. O'zbek tilidan ma`ruzalar to`plami Nargiza Erkaboyeva. Toshkent 2016
9. https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Text_of_Creative_Commons_Attribution-ShareAlike_3.0_Unported_License
10. https://uz.wikipedia.org/wiki/O%CA%BBzbekiston_milliy_ensiklopediyasi